

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 448/2025-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Oliverom Suchým, Mudrochova 2, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Pezinok č. k. 45C/2/2025-34 z 1. apríla 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. júna 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) č. k. 45C/2/2025-34 z 1. apríla 2025 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a prikázal mu, aby obnovil stav pred porušením. Súčasne žiada primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že z iniciatívy sťažovateľky sa na okresnom súde od 14. januára 2025 vedie spor o určenie platnosti kúpnej zmluvy z 9. marca 1948 a o určenie, že sťažovateľka je oprávnenou osobou na poskytnutie náhrady za nehnuteľnosti.

3. Napadnutým uznesením okresný súd podľa § 166 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) vylúčil na samostatné konanie časť žaloby, ktorou sa sťažovateľka (voči žalovanej Slovenskej republike) domáha určenia platnosti kúpnopredajnej zmluvy. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že jeden z nárokov sťažovateľky, ktorým sa domáhala určenia, že je oprávnenou osobou na poskytnutie náhrady, nie je oprávnený prejednať a rozhodnúť pre nedostatok právomoci. Keďže

prejednanie oboch nárokov v jednom konaní nie je možné, vylúčil na samostatné konanie časť žaloby týkajúcu sa určenia platnosti kúpnopredajnej zmluvy.

4. Uznesením č. k. 45C/2/2025-35 z 1. apríla 2025 okresný súd zastavil konanie v časti o určenie, že sťažovateľka je oprávnenou osobou na poskytnutie náhrady za nehnuteľnosti, a vec postúpil Okresnému úradu Senec, pozemkovému a lesnému odboru. Keďže proti tomuto rozhodnutiu bol prípustný opravný prostriedok, v tejto časti rozhoduje o ochrane práv sťažovateľky príslušný odvolací súd. Označené uznesenie nie je predmetom ústavnej sťažnosti.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka s napadnutým uznesením nesúhlasí, považuje ho za svojvoľné a arbitrárne, pretože nerešpektuje princíp právnej istoty a z neho vyplývajúcu zásadu ochrany legálne nadobudnutých práv. S poukazom na judikatúru ústavného súdu argumentuje, že ten, kto konal, resp. postupoval na základe dôvery v platný a účinný právny predpis, nemôže byť vo svojej dôvere sklamaný (PL. ÚS 36/95), a že by bolo neakceptovateľné pripustiť, aby sa nároky, ktoré vznikli za predchádzajúcej právnej úpravy, riadili novou úpravou, ktorú v čase vzniku týchto nárokov nebolo možné poznať (III. ÚS 102/2012).

6. Podľa § 4a ods. 5 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“) účinného v období od 28. februára 1992 do 26. augusta 1993 platilo, že v prípade, ak pozemkový úrad neuzná vlastníctvo podľa odseku 3, odkáže domnelého vlastníka s jeho nárokom na súd, pričom konanie o tomto nároku a o tom, či je domnelý vlastník oprávnenou osobou, súd spojí. K takejto situácii došlo aj vo veci sťažovateľky. Zásah do vlastníckeho práva rodičov sťažovateľky spočíval v spätnom zrušení platne uzatvorenej kúpnopredajnej zmluvy z 9. marca 1948, a tak má sťažovateľka immanentný záujem na určení, že táto zmluva je platný právny úkon, pričom od tohto výroku je v zásade závislý aj výrok o tom, či žalobkyňa je alebo nie je oprávnenou osobou na poskytnutie náhrady. Podľa daného ustanovenia vzniklo sťažovateľke právo domáhať sa súdnou cestou v rámci jedného súdneho konania nielen určenia, že kúpnopredajná zmluva je platný právny úkon, ale tiež určenia, že sťažovateľka je oprávnenou osobou na poskytnutie náhrady podľa zákona č. 229/1991 Zb. Ak teda okresný súd aplikoval § 166 ods. 2 CSP a vylúčil na samostatné konanie časť žaloby, nerešpektoval relevantnú právnu úpravu (§ 4a ods. 5 zákona č. 229/1991 Zb.) platnú a účinnú v čase uplatnenia reštitučného nároku sťažovateľkou, podľa ktorej súd konanie o spomínaných nárokoch spojí. Sťažovateľka preto namieta, že konaním okresného súdu jej bola odopretá možnosť domáhať sa súdnej ochrany v kvalite a rozsahu vyplývajúcej z relevantnej právnej normy.

7. Odôvodnenie napadnutého uznesenia sťažovateľka považuje za arbitrárne a v rozpore s jeho výrokovou časťou. Okresný súd bol toho názoru, že nie je oprávnený prejednať a rozhodnúť o nároku, že je oprávnenou osobou na poskytnutie náhrady, pre nedostatok právomoci. Paradoxne však napadnutým uznesením vylúčil na samostatné konanie práve tú časť žaloby, ktorou sa sťažovateľka domáhala určenia platnosti kúpnopredajnej zmluvy.

8. Napriek tomu, že § 4a ods. 5 zákona č. 229/1991 Zb. bol neskoršou právnou úpravou zrušený, sťažovateľke zostalo zachované právo uplatňovať svoj reštitučný nárok. Požiadavka na zachovanie účinkov predošlej právnej úpravy je nevyhnutná, pretože zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 186/1993 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 186/1993 Z. z.“), ktorým bolo zrušené predmetné ustanovenie, v rámci prechodných ustanovení vôbec neupravoval vplyv zmeny tejto právnej úpravy na právne postavenie osôb, ktoré si uplatnili reštitučné nároky pred dňom účinnosti zákona č. 186/1993 Z. z. a ktoré príslušný pozemkový úrad s ich nárokmi v zmysle vtedy platnej a účinnej právnej úpravy § 4a ods. 5 zákona č. 229/1991 Zb. odkázal na súd.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je nesúhlas sťažovateľky s napadnutým uznesením, ktorým okresný súd vylúčil jeden z jej nárokov na samostatné konanie. Sťažovateľka s takýmto procesným postupom nesúhlasí, poukazuje na právnú úpravu účinnú v minulosti, z ktorej vyplýva previazanosť jednotlivých nárokov, v dôsledku čoho je potrebné ich prejednať spoločne v jednom konaní. Súčasne namieta nedostatok a nesprávnosť dôvodov, o ktoré okresný súd oprel svoje rozhodnutie.

10. Vzhľadom na povahu napadnutého rozhodnutia okresného súdu, ktoré je rozhodnutím procesným, a vymedzenú podstatu argumentácie sťažovateľky je potrebné najskôr pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, a to ani vo vzťahu k rozhodnutiam vo veci samej a o to menej v rozhodnutiach procesných. Treba pritom zdôrazniť, že ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti nie je súdom prieskumným ani súdom nadriadeným a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

11. Ústavný súd opakovane judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecného súdu o procesných otázkach za integrálnu súčasť civilného procesu, ktorá je zásadne výsadou všeobecného súdu. Preto takéto rozhodnutia meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak ide o taký exces z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv strany sporu, ktorá podala ústavnému súdu ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika procesných

rozhodnutí by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (rovnaké závery porovnaj m. m. napr. aj v I. ÚS 40/2012, II. ÚS 364/2014, II. ÚS 64/09, III. ÚS 92/09, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 495/2018).

12. Preskúmaním napadnutého uznesenia ústavný súd nezistil žiaden exces, ktorý by zasahoval podstatu namietaných práv sťažovateľky a viedol by ústavný súd k zrušeniu napadnutého uznesenia. Ide o postup, ktorý je zákonom predpokladaný, primerane odôvodnený a zodpovedajúci princípu okamžitej aplikability procesných predpisov. Z tohto pohľadu neobstojí argumentácia sťažovateľky opierajúca sa o právnu úpravu účinnú v minulosti, ktorá bola medzičasom zrušená.

13. Vylúčenie veci na samostatné konanie, o ktoré v prípade sťažovateľky ide, je rozhodnutím procesného charakteru, ku ktorému súd pristupuje z dôvodov racionality a hospodárnosti konania a nemôže mať taký vplyv na postavenie účastníka v súdnom konaní, ktoré by viedlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 122/05). Z pohľadu požiadavky dodržania ústavnoprávnych princípov ústavný súd vidí len málo priestoru na to, aby rozhodnutím okresného súdu o vylúčení veci na samostatné konanie došlo k reálnemu zásahu do základných práv alebo slobôd účastníka konania. Rovnako z judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 303/2016, IV. ÚS 459/2011, III. ÚS 588/2012, I. ÚS 341/08) možno dospieť k záveru, že aj prípadné procesné pochybenie, ktoré by spočívalo v nesprávnom vydaní uznesenia o vylúčení veci na samostatné konanie, zvyčajne nedosahuje ústavnoprávny rozmer, resp. nemá takú intenzitu, ktorá by v konečnom dôsledku mohla viesť k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu.

14. V kontexte skutočnosti, podľa ktorej je predmetom preskúmania ústavnej udržateľnosti v tomto konaní výlučne rozhodnutie procesného charakteru, ústavný súd, pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, poukazuje predovšetkým na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 163/05, II. ÚS 155/08, III. ÚS 15/2019).

15. Napadnuté uznesenie o vylúčení veci na samostatné konanie je procesným rozhodnutím upravujúcim vedenie konania. Nejde o meritórne rozhodnutie a konanie ním ani nekončí, a teda nevyvoláva u sťažovateľky konkrétne relevantné negatívne dôsledky, ktoré by už nebolo možné korigovať ďalším procesným postupom. Dôkazom toho je fakt, že o časti nároku, ktorá nebola vylúčená na samostatné konanie, už okresný súd rozhodol (konanie zastavil a postúpil vec z dôvodu nedostatku svojej právomoci príslušnému okresnému úradu), pričom proti takému rozhodnutiu bol prípustný opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka využila a o prípadnom zásahu do jej práv aktuálne koná a rozhoduje odvolací súd. Rovnako tak je sťažovateľke zachované právo na súdnu ochranu vo zvyšnej časti uplatneného nároku, ktorá je okresným súdom aktuálne vedená pod sp. zn. 45C/22/2025. Dôsledkom napadnutého uznesenia nie je stav, že by sa sťažovateľke odoprelo právo na prístup k súdu, resp. k súdnej ochrane. Iba skutočnosť, že jej nároky nebudú predmetom jedného spoločného konania a že postup okresného súdu opierajúci sa o aktuálne účinnú procesnú normu nezodpovedá jej predstave, ešte neznamená zásah do jej práv. Zo žiadneho zákonného ustanovenia nevyplýva oprávnenie sťažovateľky ako strany sporu na to, aby nebola súvisiaca vec vylúčená na samostatné konanie po splnení zákonných podmienok.

16. Okrem toho k námietke sťažovateľky uvedenej v bode 8 tohto uznesenia treba dať do pozornosti, že zákonný § 4 ods. 5 zákona č. 229/1991 Zb. o spojení konania o vlastníckom nároku a o tom, či je domnelý vlastník oprávnenou osobou, účinný v čase od 28. februára 1991 do 25. augusta 1993, nemožno aplikovať v konaní o žalobe začatom v roku 2025, pričom táto skutočnosť samotný reštitučný nárok sťažovateľky nijako neovplyvňuje.

17. O napadnutom uznesení okresného súdu ústavný súd nemôže prijať záver, že by dôvody tohto rozhodnutia neboli udržateľné, prípadne boli svojvoľné tak, aby to odôvodňovalo ich spojitosť s možným porušením práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Namietaným pochybeniam v rozhodnutí okresného súdu chýba ústavnoprávny rozmer. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

18. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. augusta 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu